

Збережімо природний комплекс Полісся

Указом Президента України від 3 квітня 1999 року №356/99 на базі заказників загальнодержавного значення - ландшафтного «Білоозерський», загально зоологічного «Перебродівський», ботанічного «Сира Погоня», гідрологічного «Сомино» - з метою збереження типових та унікальних природних комплексів Українського Полісся, що мають важливе наукове, природоохоронне та естетичне значення, створено Рівненський природний заповідник.

Він розташований у північно-західній частині нашої області - на території Володимирецького, Дубровицького, Рокитнівського та Сарненського районів. Загальна площа заповідника складає 47046,8 га.

До його складу входять: Більсько-Вільське лісництво - "Білоозерський масив" Володимирецького району, площею 8160,8 га, Сарненське лісництво - масив "Сомино" Сарненського району, площею 10843,7 га, Перебродівське лісництво - "Перебродівський масив" Дубровицького і Рокитнівського району, загальною площею 9402 га, Старосільське лісництво - масив "Сира Погоня" Рокитнівського району, площею 8766,9 га, Березівське лісництво - масив "Сира Погоня" Рокитнівського району, площею 9873,4 га.

Центральна садиба контори заповідника знаходиться в місті Сарни Рівненської області.

На території Природного заповідника забороняється:

- будь-яка лісогосподарська та інша діяльність, що суперечить його цільовому призначенню, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти, а саме: самовільне використання земельних ділянок під будівництво споруд, шляхів, об'єктів зв'язку та інших об'єктів, не пов'язаних із діяльністю заповідника, складання будь-яких матеріалів, влаштування сміттєзвалищ, стоянка автотранспорту, а також проїзд і прохід сторонніх осіб без перепусток, прогін домашніх тварин, пересування та стоянка механічних транспортних засобів та човнів, за винятком шляхів загального користування, влаштування відпочинку, проліт літаків та вертольотів нижче 2000 метрів над землею, подолання літаками звукового бар'єру над територією заповідника та інші види штучного шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;

- геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення ґрунтового покриву та гідрологічного режиму, застосування хімічних засобів;

- головне користування, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших рослин, квітів, насіння, випасання худоби, полювання і знищення звірів і птахів, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводить до порушення природних комплексів;

- мисливство, рибальство, інтродукція нових видів тварин і рослин, проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів понад допустиму науково обґрунтовану ємкість угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, необхідних для виконання наукових досліджень.

Для збереження і відтворення корінних природних комплексів, проведення науково-дослідних робіт та виконання інших завдань у природному заповіднику відповідно до Проекту організації його території та охорони природних комплексів, який затверджений Міністерством екології та природних ресурсів, допускається:

- виконання відновлювальних робіт на землях з порушеними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів заповідника внаслідок антропогенного впливу, відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, видів рослин і тварин, які зникають, проведення протиепізоотичних заходів,
- проведення санітарних рубок, рубок, пов'язаних з реконструкцією малоцінних деревостанів та влаштування протипожежних розривів на підставі наукового обґрунтування і погодження з Міністерством екології та природних ресурсів України;
- спорудження у встановленому порядку будівель та інших об'єктів, необхідних для виконання поставлених перед заповідником завдань;
- збір колекційних та інших матеріалів, виконання робіт, передбачених планами довгострокових стаціонарних наукових досліджень;
- проведення екологічної освітньо-виховної роботи у відповідності до порядку використання природних ресурсів;
- регулювання чисельності окремих видів тварин у випадках наявності їх негативного впливу на екосистеми.

На території природного заповідника можуть надаватися в тимчасове користування земельні ділянки працівникам державної лісової охорони та іншим працівникам заповідника для городництва, сінокосіння, випасання худоби, збору дикорослих плодів, ягід, грибів, лікарської сировини, дозволяється вилов риби в порядку, встановленому відповідними нормативними документами.

Населенню, яке проживає поблизу заповідника і може залучатися як до планових робіт у заповіднику, так і до робіт, пов'язаних із ліквідацією стихійного лиха, також дозволяється збір дикорослих плодів, ягід, грибів, випасання худоби та сінокосіння в господарській зоні заповідника.

Для ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищення заповідних комплексів, особливо термінові заходи здійснюються за рішенням дирекції природного заповідника.

Охорона природного заповідника покладається на службу охорони, яка діє у складі державної лісової охорони об'єднання «Рівнеліс». До охорони заповідника за наказом директора можуть залучатися всі штатні працівники. Природний заповідник співпрацює з місцевими органами внутрішніх справ,

держриб-інспекцією, лісовою охороною об'єднання "Рівнеліс" та іншими державними органами на основі діючого природоохоронного законодавства.

Службу охорони природного заповідника очолює його директор і несе повну відповідальність за організацію та додержання режиму, а також збереження, відтворення та раціональне використання природних ресурсів у межах території заповідника.

Згідно з діючим законодавством за розпорядженням головного державного інспектора України з охорони навколишнього природного середовища посадовим особам служби охорони заповідника можуть надаватись права державних інспекторів із охорони навколишнього природного середовища.

Законодавством України забезпечується правовий і соціальний захист працівників служби охорони та інших служб, що здійснюють охорону заповідника.

З часу створення заповідника, керуючись його статусом та Положенням про нього, виникла нагальна необхідність упорядкувати місця, терміни та кількість заготівлі дикорослих плодів, ягід, грибів місцевим населенням на його території.

Так, зокрема, заготівля ягід та грибів до цього часу проводилась стихійно, задовго до настання їх фізіологічної стиглості, без будь-яких правил та обмежень, а також в місцях, не визначених для збирання. У місцях масового збору споруджувалися тимчасові склади, намети, розпалювалися вогнища, що призводило до незаконної вирубки лісу, виникнення лісових пожеж та порушення функціонування природно-заповідних територій.

На підставі Закону України «Про природно-заповідний фонд України» - розділ III, глава I, ст. 16, Положення «Про Рівненський природний заповідник» та дозволу №10 від 21 квітня 2000 року, виданого Державним управлінням екологічної безпеки в Рівненській області, в межах виділених лімітів лісничим усіх лісництв рекомендовано дозволити збір дикорослих плодів, ягід та грибів місцевому населенню на основі дозволів-перепусток, виданих лісництвом, в спеціально відведених місцях заповідника.

На основі календарних термінів дозрівання дикорослих плодів та ягід встановлено строки збирання на 2000-2001 р. (для ягід журавлини звичайної, наприклад, із 10 вересня до 31 жовтня, грибів - коли з'являться).

За порушення законодавства України про природно-заповідний фонд передбачена дисциплінарна, адміністративна, цивільна та кримінальна відповідальність.

Розміри шкоди, заподіяної природному заповіднику "Рівненський", визначаються на основі спеціальних тарифів, які затверджуються постановою Кабінету Міністрів України.

Олексій Степанов